

คำนิยม

ชีวิตของหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน (พระธรรมวิสุทธิมงคล) แห่งวัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีความเพียบพร้อมครบถ้วนด้วยคุณธรรมมากมายหลายประการ โดยปกติท่านเมตตา สั่งสอน ตักเตือน โดยเน้นเรื่องศีลธรรม ให้บำเพ็ญความดี หลีกเว้นความชั่ว ที่สำคัญที่สุด องค์ท่านเองได้ปฏิบัติตามนั้นมาแล้ว ตามทฤษฎีการศึกษาแสดงว่า ท่านเรียนรู้และปฏิบัติธรรมะตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้โดยการปฏิบัติจริง หรือที่เรียกว่า “Learning by doing” ท่านทำได้อย่างที่ท่านสอน ในวัยหนุ่มท่านมุ่งแสวงหาความดี มีเป้าหมายเพื่อบรรลุผลอันสูงสุดของพุทธศาสนา ท่านต้องต่อสู้อย่างแสนสาหัส ต้องอดทนพากเพียรฝึกฝนอบรมขัดเกลาจิตใจตนเอง เดือนแล้วเดือนเล่า ปีแล้วปีเล่า เพื่อให้จิตใจมีความมั่นคงในความดี ให้กำลังสติปัญญามีความกล้าแกร่งจนสามารถก้าวล่วงพ้นจากอารมณ์ฝ่ายต่ำได้อย่างสิ้นเชิง

หลวงตาจึงเป็นตัวอย่างที่ดีเลิศแก่ครูผู้สอนในเรื่องคุณธรรมความดีทั้งหลาย เพราะการเรียนการสอนจะให้ได้ผล มีน้ำหนัก ควรแก่การเชื่อถือ ควรแก่การเคารพ และเป็นแบบอย่างอันดีงามได้นั้น ผู้สอนจะต้อง “สามารถทำอย่างที่ทำได้” ไม่ใช่เพียงแค่ “พูดได้ แต่อาจทำไม่ได้” ถ้าเป็นเช่นประการหลัง ย่อมสำเร็จประโยชน์ไม่ได้มากเท่าที่ควรและหลายครั้งกลายเป็นโทษมากกว่าคุณด้วยซ้ำไป

เยาวชน วัยรุ่น หรือแม้คนทั้งหลาย จึงควรมีโอกาสศึกษาชีวิตและธรรมะคำสอนของท่านเพื่อให้ได้รู้จักบุคคลที่ควรแก่การเคารพกราบไหว้ ให้ได้เห็นตัวอย่างของผู้มุ่งมั่นเพื่อความดี ผู้ที่มีจิตใจเสียสละเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว โดยให้ได้รู้จักคุ้นเคยกับชีวิตของพระที่ถูกต้องตามแบบฉบับ จึงเท่ากับได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนาโดยปริยาย และสามารถนำคุณธรรมจากเรื่องราวในชีวิตของหลวงตา ไปเป็นคติเครื่องฝังใจ เป็นกำลังใจเพื่อความดีงามยิ่งขึ้น ตามความเหมาะสมแก่ตน แก่เพศ แก่วัย แก่ภาระหน้าที่การงานของตน การนำเสนอเรื่องราวและธรรมะของท่านทาง

สื่อต่าง ๆ เช่น จัดโปสเตอร์ บอร์ด หนังสือ ทางวิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ จึงเป็นสิ่งที่ดี
ที่ควร และมีสาระประโยชน์อย่างสูงแก่เด็ก เยาวชน วัยรุ่น ผู้ใหญ่ ตลอดจนกระทั่ง
พระเถระ เพื่อเป็นคติแบบอย่างอันดีงามแก่ผู้มีโอกาสพบเห็นได้ยินได้ฟัง

การพิมพ์ชีวประวัติย่อ คติธรรม และพระธรรมเทศนาของหลวงตาเนื่องใน
โอกาสที่เป็นสิริมงคลอย่างยิ่งครั้งนี้ที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร
เห็นคุณค่าของธรรมะ ได้นิมนต์หลวงตาให้แสดงพระธรรมเทศนาและหลวงตาได้
มอบทองคำให้ชาติไทย โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นตัวแทนรับมอบทองคำที่
ทำเนียบรัฐบาล รวมทั้งเป็นโอกาสอย่างยิ่งที่ข้าราชการ และประชาชนทั้งหลาย
ได้ร่วมกันทำบุญทอดผ้าป่า ฟังธรรม ตลอดจนได้แสดงความเสียสละ สามัคคีต่อ
ชาติบ้านเมือง โดยทำให้เยาวชนทั้งหลายได้เห็นเป็นแบบอย่างที่ดี มีศาสนาเป็น
จตุรรมในการกู้ชาติบ้านเมือง เมื่อประสบภาวะวิกฤติ ซึ่งจะทำให้ชาติไทยเจริญ
ก้าวหน้าต่อไป อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

(ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ศิริพานิช)

อาจารย์ทางจิตวิทยาการศึกษา

ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชีวิตประวัติด้อย

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน (พระธรรมวิสุทธิมงคล)

เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

กำเนิด ในครอบครัวชาวนาผู้มีอันจะกิน ณ บ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วันเกิด วันอังคารที่ ๑๒ เดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๔๕๖ ปีฉลู อายุ ๘๘ ปี

นามเดิม บัว โลหิตดี มีพี่น้องทั้งหมด ๑๖ คน

สมัยเด็ก เคารพเลื่อมใสพระศาสนา ทำบุญตักบาตรกับผู้ใหญ่เสมอ

วัยหนุ่ม เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงของครอบครัว ชยันขันแข็ง ทำงานอะไร ทำจริง ๆ จัง ๆ เป็นที่ไว้วางใจของพ่อแม่ในการทำงานทั้งปวง

คู่ครอง เดิมไม่เคยคิดจะบวช เพราะอยากมีครอบครัว แต่มักมีอุปสรรค ให้แคล้วคลาดทุกทีไป

เหตุที่บวช เมื่ออายุครบ ๒๐ ปี พ่อแม่ขอร้องให้บวชตามประเพณีอยู่หลายครั้ง ท่านก็ทำเฉย ๆ ตลอดมา ไม่ตอบรับหรือปฏิเสธแต่อย่างใด ในครั้งสุดท้ายนี้ ด้วยความปรารถนาอย่างแรงกล้า หวังพึ่งบุญจากการบวชของลูกให้ได้ ถึงกับทำให้พ่อแม่ น้ำตาาร่วง ครั้งนี้ท่านรู้สึกสะเทือนใจและเห็นใจพ่อแม่มาก จึงตั้งใจและยอมบวชตามประเพณี เพื่อตอบแทนพระคุณพ่อแม่ โดยตั้งใจไว้ในตอนต้นนี้ว่า จะบวชเพียงระยะสั้น ๆ เท่านั้น

วันบวช อุปสมบท เมื่อวันที่ ๑๒ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ ณ วัดโยธานิมิตร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

พระอุปัชฌาย์ ชื่อ ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จุม พันธุโล) วัดโพธิสมภารณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

เคารพพระวินัย ด้วยเดิมมีนิสัยจริงจัง จึงบวชเพื่อเอาบุญกุศลจริง ๆ และตั้งใจรักษาสิกขาบทวินัยน้อยใหญ่อย่างเคร่งครัด ในพรรษาแรกท่านได้ตั้งสัจอธิฐานว่า

ในการทำวัตรเช้า-เย็นร่วมกับหมู่เพื่อนพระเถระและการบิณฑบาต จะไม่ให้มีวันใดขาดเลย และท่านก็ทำได้ตามที่ตั้งคำสัตย์ไว้

เรียนปริยัติ เมื่อได้เรียนหนังสือทางธรรม ตั้งแต่นวโกวาท พุทธประวัติ ประวัติพระสาวกอรหันต์ ที่ท่านมาจากสกุลต่าง ๆ ตั้งแต่พระราชา เศรษฐี พ่อค้า จนถึงประชาชน หลังจากฟังพระพุทโธวาทแล้ว ต่างก็เข้าบำเพ็ญในป่าเขาอย่างจริงจัง เดี่ยวองค์นั้นสำเร็จเป็นพระอรหันต์ในป่า เดี่ยวองค์นี้สำเร็จในเขา ในเงื้อมผา ในที่สงบสงัด ท่านก็เกิดความเชื่อเลื่อมใสขึ้นมา อยากจะเป็นพระอรหันต์ พ้นจากทุกข์ทั้งปวงในชาตินี้อย่างพระสาวกท่านบ้าง

สงสัย ช่วงเรียนปริยัติอยู่นี้ มีความลังเลสงสัยในใจว่า หากท่านดำเนินและปฏิบัติตามพระสาวกเหล่านั้น จะบรรลุถึงจุดที่พระสาวกท่านบรรลุหรือไม่ และบัดนี้จะมีมรรคผลนิพพานอยู่ เหมือนในครั้งพุทธกาลหรือไม่

ตั้งสัจจะ ด้วยความมุ่งมั่นอยากเป็นพระอรหันต์บ้าง ท่านจึงตั้งสัจจะไว้ว่า จะขอเรียนบาลีให้จบแค่เปรียญ ๓ ประโยคเท่านั้น ส่วนนักธรรมแม้จะไม่จบชั้นก็ไม่เป็นไร จากนั้นจะออกปฏิบัติกรรมฐานโดยถ่ายเดียว จะไม่ยอมศึกษาและสอบประโยคต่อไปเป็นอันขาด

เรียนจบ ท่านสอบได้ทั้งนักธรรมเอก และเปรียญ ๓ ประโยคในปีที่ท่านบวชได้ ๗ พรรษา ณ วัดเจติยหลวง จ.เชียงใหม่ และสถานที่แห่งนี้เอง เป็นที่แรกที่ท่านได้มีโอกาสพบเห็นท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ซึ่งต่อมา ได้กลายเป็นพระอาจารย์องค์สำคัญที่สุดในชีวิตของท่าน

ออกปฏิบัติกรรมฐาน เมื่อเรียนจบมหาเปรียญแล้ว แม้จะมีพระมหาเถระในกรุงเทพฯ สนับสนุนให้ท่านเรียนต่อในชั้นสูง ๆ ขึ้นไปก็ตาม แต่ด้วยท่านเป็นคนรักคำสัตย์ยิ่งกว่าชีวิต ดังนั้นเมื่อมีโอกาสดี ท่านจึงเข้ากราบลาพระผู้ใหญ่ และออกปฏิบัติกรรมฐานอย่างจริงจัง โดยมุ่งหน้าไปทางป่าเขาแถบจังหวัดนครราชสีมา แล้วเข้าจำพรรษาที่อำเภोजักราช นับเป็นพรรษาที่ ๘ ของการบวช

พากเพียร ท่านเร่งความเพียรตลอดทั้งพรรษา ไม่ทำการงานอื่นใดทั้งนั้น มีแต่ทำสมาธิภาวนา-เดินจงกรมอย่างเดียวทั้งวันทั้งคืน จนจิตได้รับความสงบจากสมาธิธรรม

มุ่งมั่น แม้พระเถระผู้ใหญ่ท่านอุตสาหะเมตตาตามมาสั่งให้กลับเข้าเรียนบาลีต่อที่กรุงเทพฯ อีก แต่ด้วยความมุ่งมั่นและตัดสินใจเด็ดขาดแล้ว ที่จะพ้นทุกข์ให้ได้ภายในชาตินี้ ท่านจึงหาโอกาสปลีกตัวออกปฏิบัติได้อีกวาระหนึ่ง

จิตเสื่อม

จากนั้นท่านกลับไปบ้านเกิดของท่าน เพื่อทำกลดไว้ใช้ในการออกวิเวกตามป่าเขา จิตที่เคยสงบร่มเย็น จึงกลับเริ่มเสื่อมลง ๆ เพราะเหตุที่ทำให้กลดคันนี้เอง

เสาะหา..อาจารย์

เดือนพฤษภาคม ๒๔๔๕ เดินทางไปขออยู่ศึกษากับท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต เหตุการณ์บังเอิญญาติที่พักเพิ่งจะว่างลงพอดี ท่านพระอาจารย์มั่นจึงเมตตารับไว้ และเทศน์สอนตรงกับปัญหาที่เก็บความสงสัยฝังใจมานานให้คลี่คลายไปได้ว่า ดินฟ้าอากาศแร่ธาตุต่าง ๆ เขาเป็นของเขาเอง เขาไม่ได้เป็นมรรคผลนิพพาน เขาไม่ได้เป็นกิเลส กิเลสจริง ๆ มรรคผลนิพพานจริง ๆ อยู่ที่หัวใจ หากกำหนดจิตจดด้วยสติที่หัวใจแล้ว จะเห็นความเคลื่อนไหวของทั้งธรรม ทั้งกิเลสในใจ ขณะเดียวกันจะเห็นมรรคผลนิพพานไปโดยลำดับ

ปริยัติ..ไม่เพียงพอ

จากนั้นท่านพระอาจารย์มั่นเมตตาแนะต่อว่า ธรรมที่เรียนมาถึงขั้นมหาปริยัติมากน้อยเพียงใด ยังไม่สามารถอำนวยการประโชชน์ให้ได้ แต่กลับจะเป็นอุปสรรคต่อการภาวนา เพราะอดจะเป็นกังวลและนำธรรมที่เรียนมานั้น มาเทียบเคียงไม่ได้ในขณะที่ทำใจให้สงบ และยังจะกลายเป็นสัญญาอารมณ์คาดคะเนไปเรื่อย จนกลายเป็นคนไม่มีหลักได้

ดังนั้น เพื่อสะดวกเวลาทำความสงบหรือจะใช้ปัญญาคิดค้น ให้อยกธรรมที่เรียนมาขึ้นบูชาไว้ก่อน ต่อเมื่อถึงกาลอันสมควร ธรรมที่เรียนมาทั้งหมด จะวิ่งเข้ามาประสานกันกับด้านปฏิบัติ และกลมกลืนกันได้อย่างสนิท

โหมความเพียร

จากการได้ศึกษากับผู้รู้จริง ได้รับอุบายต่าง ๆ มากมาย และหักโหมความเพียรเต็มกำลัง ชนิดนั่งสมาธิภาวนาตลอดรุ่งถึง ๙ ค่ำ ๑๐ ค่ำ โดยวัน ๒ ค่ำบ้าง ๓ ค่ำบ้าง ทำให้กันของท่านระบมจนถึงกับแตกพอง เลอะเปื้อนสบงเลยทีเดียว แต่จิตใจที่เคยเสื่อมนั้น กลับเจริญขึ้น ๆ จนสามารถตั้งหลักได้

จริงจัง

ท่านถูกจริตกับการอดอาหาร เพราะทำให้ท่านตัวเบา การภาวนาอย่างสะดวก และจิตใจเจริญขึ้นได้ดี จึงมักงดฉันอาหารติดต่อกันเป็นเวลานาน คราวหนึ่งท่านออกวิเวกแถบป่าไผ่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง ชาวบ้านไม่เห็นท่านออกบิณฑบาตนานจนผิดสังเกต ถึงขนาดหัวหน้าหมู่บ้านต้องตีเกราะเรียกประชุมกัน ด้วยลือกันว่าไม่ใช่ท่านตายแล้วหรือก็เคยมี

นักบรรพชิต

ท่านไม่เห็นแก่การกินการนอนมากไปกว่าผลแห่งการปฏิบัติธรรม ดังนั้นในช่วงบำเพ็ญเพียร สภาพร่างกายของท่าน จึงเป็นที่น่าตกอกตกใจแก่

ผู้พบเห็นอย่างมาก แม้ท่านพระอาจารย์มั่นเอง เห็นท่านชูปนมจนผิดสังเกต ชนิด
หนังห่อกระดูก ทั้งผิวก็ซีดเหลืองเหมือนเป็นดีชาน ท่านถึงกับทักว่า “โฮ ทำไมเป็น
อย่างนี้ละ” แต่ด้วยเกรงว่าลูกศิษย์จะตกใจและเสียกำลังใจ ท่านพระอาจารย์มั่น
ก็กลับพูดให้กำลังใจในทันทีที่ว่า “มันต้องอย่างนี้ซิ จึงเรียกว่า นักรบ”

ท่านเคยเล่าถึงความมุ่งมั่นในการต่อสู้กับกิเลส เพื่อจะเอาแพ้เอาชนะกันว่า
“ถ้ากิเลสไม่ตาย เราก็ต้องตาย จะให้อยู่เป็นสองระหว่างกิเลสกับเรานั้น ไม่ได้”

ปัญญาก้าวเดิน ด้วยความมุ่งมั่นจริงดังกล่าวกว่า ทำให้จิตใจของท่าน ได้หลัก
สมาธิแน่นหนาแน่นคง ท่านทรงภาวนานี้นานถึง ๕ ปี ไม่ขยับก้าวหน้าต่อ ท่านพระ
อาจารย์มั่นจึงให้อุบายอย่างหนักเพื่อให้ออกพิจารณาทางด้านปัญญา ทั้งทางอสุภะ(ซากศพ)
กระทั่งถึง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ทั้งส่วนหยาบ ส่วนกลาง และส่วนละเอียด
จนสามารถรู้เรื่องราว ผ่ากิเลสตัวนั้นได้ ตัดกิเลสตัวนี้ได้โดยลำดับ ๆ ในช่วงนี้ท่าน
มีความเพียรพยายามในความเพียรเพื่อผ่ากิเลส ชนิดเดินจงกรมไม่รู้จักหยุด ตั้งแต่เช้า
หลังจกั้นจนกระทั่งปิดกวาดในตอนบ่าย ไม่รู้จักเหน็ดจักเหนื่อย

สิ้น..อาจารย์ ท่านพระอาจารย์มั่นได้มรณภาพลง เมื่อ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๒
ณ วัดป่าสุทธาวาส จ.สกลนคร ยิ่งความสลดสังเวชแก่ท่านอย่างเต็มที่ ด้วยรู้สึกว่
หมดที่พึ่งทางใจแล้ว จากนั้นท่านปลีกตัวจากหมู่เพื่อน อยู่ป่าเขาตามลำพัง แต่มุ่ง
อยู่กับความเพียรตลอด สติแนบแน่นกับจิตเป็นอัตโนมัติด้วยภาวนามยปัญญา

ป่วย..แต่กาย คราวหนึ่งที่ท่านออกกวเว ชาวบ้านป่วยเป็นโรคขัดหัวอก ล้มตาย
วันหนึ่ง ๆ จำนวนตั้งแต่ ๓-๔ คน เพราะหากใครเป็นโรคนี้แล้ว จะต้องตายภายใน
๒-๓ วันอย่างแน่นอน ท่านก็เมตตาสวด กุสลา มาติกา ให้คนตายที่ป่าช้า ชนิด
ไม่มีเวลาลูกไปไหน เพราะเดี๋ยวหามคนตายมาใหม่อีกแล้ว สักครูใหญ่ ก็หามมาใหม่
อีกแล้ว กระทั่ง จู่ ๆ ท่านก็มาเป็นโรคเดียวกันนี้เข้าบ้าง ท่านจึงบอกชาวบ้านเพื่อ
ขอหลบนั่งสมาธิภาวนา ต่อสู้กับทุกขเวทนาใหญ่ด้วยธรรมโอสธ ด้วยการพิจารณาอริยสัจ
ผลปรากฏว่าพิจารณาตก โรคหายเป็นปลิดทิ้งในเที่ยงคืนนั่นเอง

คืนแห่ง..ความสำเร็จ จากนั้นไม่นานท่านก็มุ่งสู่วัดดอยธรรมเจดีย์ (ปัจจุบันอยู่
อ.โคกศรีสุพรรณ จ.สกลนคร) เป็นช่วงพรรษาที่ ๑๖ ของท่าน บนเขาลูกนี้เอง
ของคืนเดือนดับแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ (วันจันทร์ที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓) เวลา
๕ ทุ่มตรง ด้วยความอดทนพากเพียร พยายามอย่างสืบเนื่องตลอดมา นับแต่
วันออกปฏิบัติกรรมฐานอย่างเต็มเหนี่ยวรวมเวลา ๙ ปี

คืนแห่งความสำเร็จ ระหว่างกิเลสกับธรรมภายในใจของท่าน จึงตัดสั่นกันลงได้ด้วยประกายใจ หายสงสัยทุกสิ่งทุกอย่างเรื่องภพชาติ เรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย กิเลสตัณหา อาสวะทุกประเภทได้ขาดกระเด็นออกไปจากใจในคืนวันนี้เอง

ยืนยัน...ชาตินี้ ชาติหน้า อติตชาติ มีจริง สภาวะธรรมในใจของท่านขณะนี้ ท่านเคยเล่าให้พระภิกษุในวัดป่าบ้านตาดฟังว่า “เกิดความสลดสังเวชภพชาติแห่งความเป็นมาของตน และเกิดความอัศจรรย์ในพระพุทธรูปเจ้า พระสาวกอรหันต์ที่ท่านหลุดพ้นไปแล้ว ท่านก็เคยเป็นมาอย่างนี้ เราก็คือเป็นมาอย่างนี้ แต่คราวนี้เป็นความอัศจรรย์ในวาระสุดท้าย ได้ทราบชัดเจนประกายใจ เพราะตัวพยานก็มีอยู่ภายในจิตนั้นแล้ว แต่ก่อนจิตเคยมีความเกี่ยวข้องกับพัวพันกับสิ่งใด บัดนี้ไม่มีสิ่งใดจะติดจะพัวพันอีกแล้ว...”

ประโยชน์ตนสมบูรณ์แล้ว...ยังประโยชน์ผู้อื่นต่อไป

สงเคราะห์...พระเณร กิจสูงสุดในพระพุทธศาสนา ท่านสมบูรณ์แล้วเหมือนพระในครั้งพุทธกาลที่ออกบวชมุ่งปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นหลังจากนั้นท่านก็เมตตาสงเคราะห์โลก เนื่องจากพระเณรหมู่เพื่อนเคยได้ยืมท่านพระอาจารย์มั่นปรารภถึงท่านอยู่เนือง ๆ ว่า “ท่านมหาฯ ฉลาดทั้งภายนอกภายใน ต่อไปจะเป็นที่พึ่งแก่หมู่คณะได้มาก” ดังนั้น หลังพิธีศพท่านพระอาจารย์มั่นเสร็จสิ้นลง พระเณรหมู่คณะหลายสิบลูป จึงต่างพากันติดตามท่าน เพื่อหวังพึ่งพิงและขอรับคำแนะนำข้อธรรมและข้อวัตรปฏิบัติจากท่าน ท่านก็ให้การเมตตาอนุเคราะห์แต่นั้นมา จนทุกวันนี้

การเทศนาพระเณร-ฆราวาส ปรากฏออกมาเป็นเทป-หนังสือจำนวนมากโดยแจกเป็นธรรมทานตลอดมา ไม่มีการซื้อขายแต่อย่างใด เฉพาะหนังสือธรรมะภาษาไทยมีจำนวนกว่า ๑๐๒ เล่ม ภาษาอังกฤษกว่า ๘ เล่ม เทปเฉพาะที่มีการบันทึกการเทศนามีหลายพันกัณฑ์

ตอบแทนพระคุณ..มารดา ท่านแนะนำสอนธรรมะแก่โยมมารดา และให้บวชปฏิบัติธรรม ด้วยหวังอยากให้รู้เห็นและพบความสุขจากธรรมนี้บ้าง จึงจำเป็นต้องตั้งวัดป่าบ้านตาดขึ้นมา ท่านคอยเอาใจใส่ดูแลโยมมารดาทั้งทางด้านร่างกาย พวกปัจจัย ๔ อาหาร hyukya ปัจจัยใช้สอยทุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งให้คำแนะนำทางด้านจิตใจด้วยจิตตภาวนา

อย่างจริงจัง ด้วยระลึกพระคุณ แม้โยมมารดาจะสิ้นไปแล้วก็ตาม ท่านก็ไม่เคยลืมทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ โดยทำบุญในวันคล้ายวันเสียชีวิตเป็นประจำทุกปีตลอดมา

ในวาระสุดท้ายก่อนหน้าโยมมารดาจะจากโลกไป ท่านกลางทุกขเวทนา กล้าที่พร้อมจะให้สิ้นชีวิตได้ทุกเมื่อ ท่านได้เข้าเยี่ยม และถามอาการ โยมมารดาตอบว่า “ร่างกายเจ็บไข้ได้ป่วยก็จริง แต่ใจนั้นใสสว่างกระจ่างแจ้งอยู่ตลอดเวลา” จึงเป็นที่เชื่อแน่ว่า โยมมารดาของท่านได้ทรงอริยธรรมขั้นใดขั้นหนึ่งอย่างแน่นอน นับว่าสมเจตนาธรรมของท่านที่ได้ทดแทนพระคุณโยมมารดาอย่างเต็มที่

โปรด...ชาวอังกฤษ ฝรั่งเศสชาวพุทธในอังกฤษ มีความสนใจต่อการปฏิบัติธรรมเป็นจำนวนมาก กราบขออาราธนาณิมนต์ให้ท่านเมตตาเดินทางไปโปรด เพื่อบรรยายสอนธรรม ท่านก็เมตตาไปในช่วง ๗-๒๒ มิถุนายน ๒๕๑๗ โดยมีพระชาวอังกฤษและแคนาดา ที่จำพรรษาอยู่ ณ วัดป่าบ้านตาด ติดตามไปด้วย แม้ระยะต่อมาก็ประสงค์อยากกราบขอณิมนต์ท่านไปอีก แต่ด้วยปัญหาเรื่องสุขภาพและวัยชรา ท่านจึงงดเดินทางไปเทศนาตามสถานที่ต่าง ๆ

สงเคราะห์...โรงพยาบาล ด้วยเหตุที่ท่านเคยเห็นสภาพคนไข้ ที่ต่างรอความหวังจากหมอ ว่าเป็นสภาพที่น่าสงสารมาก เหมือนคนจนตรอกจนมุม เมื่อวิ่งมาหาหมอ หากไม่มีเครื่องมือที่ทันสมัยที่ดีพอ ก็ก้าวไม่ออกรักษาไม่ได้ และสภาพคนชนบทก็เป็นคนยากจนส่วนมาก การบำบัดรักษาถ้าพอเป็นไปได้ก็ควรให้การรักษาใกล้บ้าน จะได้ไม่ต้องสิ้นเปลืองเงินทองมากในการเดินทาง ตลอดสถานที่พักอาศัยการกินอยู่หลับนอน

ด้วยเหตุนี้ท่านจึงให้ความสนใจใส่ใจต่อสถานพยาบาลต่าง ๆ ตลอดมาแบบเงียบ ๆ จนถึงขณะนี้ท่านสงเคราะห์ช่วยเหลือโรงพยาบาลในจังหวัดต่าง ๆ กว่า ๑๓๐ โรง โดยทั้งก่อสร้างตึกอาคารผู้ป่วย สงฆ์อาหาร ห้องผู้ป่วย ห้องผ่าตัด ตั้งกองทุนศูนย์พิทักษ์ดวงตา กองทุนสงเคราะห์คนพิการ ซื้อที่ดิน บริจาครถยนต์พยาบาล และเครื่องมือต่าง ๆ เช่น เครื่องเอกซเรย์ เครื่องอัลตราซาวด์ เครื่องตรวจคลื่นหัวใจ เครื่องช่วยชีวิตเด็ก เครื่องช่วยหายใจเด็กทารก เครื่องช่วยคลอด เตียงทำฟัน ฯลฯ รวมแบ่งเป็นประเภท ๆ ของรายการการสงเคราะห์ รวมแล้วกว่า ๕๐๐ รายการ

สงเคราะห์...หน่วยราชการ การช่วยเหลือหน่วยราชการ ท่านก็เมตตาให้ตามเหตุผลความจำเป็น ตัวอย่างหน่วยงานที่ท่านช่วยเหลือ เช่น กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ๒๔ ค่ายเสนีย์รณยุทธ ตำรวจทางหลวงจังหวัด สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท สถานีตำรวจภูธรกิ่งอำเภอภูพาน

สถานีตำรวจภูธรอำเภอไทรน้อย ตำรวจสันติบาลจังหวัด เรือนจำจังหวัด สถานีรถไฟจังหวัดอุดรธานี

สงเคราะห์...โรงเรียน ท่านเมตตาช่วยด้านอาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สื่อการเรียนการสอน และอื่น ๆ ตัวอย่างโรงเรียน ได้แก่ ร.ร.สตรีราชินูทิศ ร.ร.บ้านตาด ร.ร.อุดรธรรมานุสรณ์ ร.ร.หนองแสงวิทยา ร.ร.บ้านดงเมือง ร.ร.บ้านหนองตุ เป็นต้น

สงเคราะห์...ผู้ด้อยโอกาส ตัวอย่างเช่น สถานสงเคราะห์เด็กพิการทางสมองและปัญญาปากเกร็ด ท่านอนุเคราะห์ให้ตั้งกองทุนโดยนำดอกเบี้ยยออกมาใช้จ้างพี่เลี้ยงจำนวน ๑๒ คน จ่ายเป็นรายเดือนเริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๓๓ สถานสงเคราะห์อื่น ๆ เช่น สถานสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถานสงเคราะห์เด็กหญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทัณฑสถานหญิงกรมราชทัณฑ์ บางเขน ท่านอนุเคราะห์ช่วยก่อสร้างเรือนนอน ๑ หลังมูลค่า ๓ ล้านบาทบาท ตั้งกองทุนรักษารอค ๑ ล้านบาท และเคยช่วยเหลือจ่ายค่าจ้างพี่เลี้ยงดูแลเด็กรายเดือนอยู่หลายปี (ตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ ปัจจุบันไม่ได้ให้แล้ว)

สงเคราะห์...สัตว์ ท่านอนุเคราะห์สัตว์ป่าในวัดอย่างทั่วถึงตลอดมา โดยเข้มงวดกับพระเณรให้ดูแลเรื่องอาหาร (กล้วย ข้าวสาร) น้ำ ไม้ให้ขาดตกบกพร่องแก่สัตว์ เช่น ไก่ป่า กระรอก กระเจียน กระแต ท่านว่าเรามีปากมีท้องมีหิว เขาก็เช่นกันกับเรา เราต้องเมตตาสงสารเขา เขาเกิดมาตามวิบากวาระแห่งกรรม เขาก็มีโอกาสดังเกิดเป็นมนุษย์เหมือนกับเรา เราเองก็มีโอกาสกระทำผิดพลาดกลายเป็นสัตว์แบบเขาได้ จึงไม่ควรประมาทกัน แต่ให้เห็นใจสงสารกัน ช่วยเหลือสงเคราะห์กันไป

บ้านสงเคราะห์สัตว์พิการ ซอยพระการุณย์ อ.ปากเกร็ด เป็นสถานที่อาศัยของสัตว์พิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สุนัข มีจำนวนมากหลายร้อยตัว สัตว์อื่น ๆ เช่น แมว ไก่ เต่า นก ฯลฯ ท่านช่วยเหลือโดยซื้อที่ดิน ๒ งาน สร้างอาคาร ๓ ชั้น เป็นที่พัก และที่ทำการรักษาสัตว์ที่เจ็บป่วย เช่น สุนัขโดนรถชน เป็นต้น นอกจากนี้ท่านยังช่วยค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ และอื่น ๆ โดยให้เป็นรายเดือน ๆ ละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ เป็นต้นมา และสถานที่อีกแห่งหนึ่งคือ บ้านสงเคราะห์สุนัข อ.พุทธมณฑลสาย ๓ มี ๒ แห่ง มีสุนัขและแมวกว่าสามร้อยตัว ท่านช่วยเหลือขยายที่ดินเพิ่มให้ ๒ แปลง ก่อสร้างอาคารใหม่และช่วยเหลือค่าอาหาร ยา และอื่น ๆ เป็นรายเดือน ๆ ละ ๓๐,๐๐๐ บาท

ช่วยชาติ

นับแต่ท่านบำเพ็ญกิจของสมณเพศ อันเป็นกิจสำคัญที่สุดในพระพุทธศาสนาเรียบร้อยแล้ว ท่านก็หันมาให้การสงเคราะห์สงหาด้านธรรมะแก่พระเถร-ภราดรสมาโดยตลอด ควบคู่ไปกับการบริจาคช่วยเหลือด้านวัตถุสิ่งของ ทั้งจตุปัจจัยไทยทาน แก่ประโยชน์ส่วนรวมตลอด ๔๐ กว่าปีนับแต่ตั้งวัดป่าบ้านตาดขึ้นในปี ๒๔๙๙ ท่านเคยเล่าว่าหากจะนับเป็นมูลค่าน่าจะเป็นหมื่นล้านบาทขึ้นไป เพราะมีเท่าไรไม่เคยเก็บสิ่งสมไว้ หากจะนำมาใช้จ่ายในวัดก็เพียงเล็กน้อยตามจำเป็นจริง ๆ เพราะไม่มีกิจการงานก่อสร้างอื่นใด มุ่งเน้นแต่งานด้านจิตตภาวนามาโดยตลอด มีการเดินจงกรมนั่งสมาธิเป็นหัวใจสำคัญ สำหรับปัจจัยไทยทานส่วนใหญ่ จึงมุ่งออกช่วยเหลือโลกตลอดมา

ในยามปกติ ท่านก็ให้ความเมตตาสงเคราะห์สังคมชาติบ้านเมืองอยู่อย่างเต็มที่จริงจัง ดังกล่าวข้างต้นโดยย่อเป็นปกติอยู่แล้ว เมื่อถึงยามนี้ เกิดปัญหาหลายด้านหลายทาง ท่านจึงปรารถนาอย่างจริงจังที่จะช่วยชาติไทย โดยช่วยเหลือด้านวัตถุเงินทองอุดหนุนชาติ ให้มีความแน่นหนามั่นคง ท่านว่าแม้การเสียสละช่วยเหลือดังกล่าวจะเป็นการช่วยเหลือปลายเหตุก็ตาม แต่ก็มีผลจำเป็น เพราะขณะนี้สมบัติรวมของชาติยังขาดตกบกพร่องอยู่ จึงต้องร่วมไม้ร่วมมือ ต่างเสียสละช่วยกันอุดหนุนครั้งแล้วครั้งเล่า จนกระทั่งอิมพอ เหมือนเรารับประทานอาหาร หากยังไม่อิ่มก็เติมเข้าเรื่อย ๆ ช้อนเล็กบ้างใหญ่บ้าง ตักเติมเข้าปากจนอิ่ม การเสียสละมากบ้างน้อยบ้างก็เช่นกัน ต่างมีความจำเป็นต้องช่วยกันครั้งแล้วครั้งเล่า ความสามัคคีกัน ร่วมมือและเสียสละเช่นนี้ ยังเป็นคติตัวอย่างอันดีแก่เด็กกุลบุตรสุดท้ายภายหลัง ให้ได้รับเครื่องฝังใจที่ดี ให้รู้จักมีแก้จิตแก้ไขเสียสละซึ่งกันและกัน ไม่เพิกเฉยทอดง่าย ๆ ต่อปัญหาใด ๆ แต่กลับให้มีใจเป็นนักต่อสู้ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เด็กเหล่านี้จะเห็นตัวอย่างนี้ จากพ่อแม่พี่น้องปู่ย่าตายายในคราวเสียสละครั้งนี้เอง

ท่านกล่าวถึงพระเถรควรแสดงน้ำใจ ออกมาช่วยชาติด้วยเหตุว่า พ่อแม่ของพระสงฆ์อยู่ตามป่าตามเขาบ้าง ในเมืองบ้าง อยู่ทั่วประเทศไทย เวลานี้กำลังตกทุกข์ได้ยากลำบาก ลูกสงฆ์คือลูกมีพ่อแม่ ย่อมควรมีเมตตาสงสารพ่อแม่ ด้วยการออกมาช่วยพ่อแม่ของสงฆ์ซึ่งอยู่ในชาติ เมื่อพ่อแม่กำลังตกทุกข์ได้ยากลำบากเสียใจ ลูกสงฆ์ทำไมถึงจะใจดำน้ำขุนช่วยพ่อช่วยแม่ไม่ได้ การช่วยแม่ไม่มากนักน้อย ควรรู้จักช่วยตามกำลังของตนถึงจะถูก ถึงจะสมกับเป็นลูกศิษย์พระตถาคต ที่มีพระเมตตามหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่แก่โลก ดังคำว่า มหาการุณโก นาโถ หิตายะ สัพพะปาณินัง

ท่านกล่าวว่าการช่วยชาติที่แท้จริง ให้ต่างหันมาแก้ไขที่ต้นเหตุ คือ การทรง
มรดกธรรมของพระพุทธศาสนา เอาศีลเอาธรรม ความประพฤติดีงาม ด้วยเหตุผล
หลักเกณฑ์เข้ามาอุดหนุนจิตใจ จนมีหลักประกันภายในใจ เรียกว่า มีหลักใจ โดย
หันกลับมาปรับปรุงตัวเราแต่ละคน ๆ ให้มีความประหยัด ไม่ลืมนื้อลืมตัว ไม่ฟุ้งเฟ้อ
เห่อเหิม ด้วยการอยู่การกินการใช้การสอยการไปการมา โดยให้ดูแบบของพระผู้มี
หลักเกณฑ์ภายในใจ เป็นแบบอย่างของความประหยัด ของผู้มีหลักเกณฑ์เหตุผล ให้มี
ธรรมคอยเหนี่ยวรั้งไว้ในใจ ไม่ให้ถูกลากจูงด้วยกิเลสตัณหากระด้วยความโลภโมโทสัน
จนเลยเขตเลยแดน เหมือนรถที่มีแต่เหยียบคันเร่ง ไม่เหยียบเบรก ย่อมเป็นภัย
อันตรายร้ายแรงต่อชีวิตและทรัพย์สินได้ในที่สุด หากต่างมีการหันมาอุดหนุนทั้งทางด้าน
หลักทรัพย์ และหลักใจควบคู่กันไป ปัญหาต่าง ๆ ของชาติย่อมทุเลาเบาบางลงเป็น
ลำดับ ๆ ไป

วัดป่าบ้านตาด

อยู่ห่างจากตัวเมืองอุดรธานีไปทิศใต้ ๑๖ กิโลเมตร มีกำแพงล้อมรอบ
ป่าไม้ร่มครึ้มในพื้นที่ ๑๖๓ ไร่ เมื่อก้าวย่างเข้าสู่บริเวณวัด ประมาณ ๕๐ เมตร จะพบ
ศาลาไม้เนื้อแข็งรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหลังใหญ่ และมีเพียงหลังเดียวในวัดนี้ เดิมที่เป็น
ศาลาชั้นเดียวยกพื้นเตี้ย แต่ภายหลังถูกยกให้สูงขึ้น เพื่อจะใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

ด้านบนศาลานั้น เป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่เป็นพระ
ประธานของวัด มีรูปถ่ายของครูบาอาจารย์ที่นำเคารพกราบไหว้ดังนี้ หลวงปู่เสาร์
หลวงปู่มั่น สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์
หลวงปู่แหวน วัดดอยแม่ปั๋ง หลวงปู่ขาว วัดถ้ำกลองเพล หลวงปู่ฝั้น วัดป่าอุดมสมพร
ท่านพ่อลี วัดอโศการาม ด้านขวาของพระพุทธรูปนั้นเป็นที่ประดิษฐานอัฐิธาตุของหลวงปู่มั่น
และครูบาอาจารย์องค์อื่น ๆ

หลวงตาใช้สถานที่นี้ แสดงธรรมแก่พระภิกษุสามเณรในวัด ตลอดจนเป็น
ที่ประชุมทำสังฆกรรมร่วมกัน เช่น สวดพระปาฏิโมกข์ อธิษฐานเข้าพรรษา สวดปวารณา
และกรณกฐิน เป็นต้น ด้านล่างศาลานี้ใช้เป็นที่สำหรับฉันภัตตาหารเช้า นอกจากนั้น
หลวงตาบวยังใช้เป็นที่แสดงธรรมเทศนา และปฏิสันถารกับศรัทธาชาวาสญาติโยม
ที่มาจากทุกสารทิศอย่างไม่ขาดสายไม่เว้นแต่ละวัน

กุฎีที่พัก

กุฎิพระเณรเป็นร้านเรียบง่าย คล้ายกระท่อมเล็ก ๆ พอแก่การบังแดดฝนหรือลม และเพื่อป้องกันการรบกวนจากสัตว์เลื้อยคลาน หรือกันความชื้นจากพื้นดินและอื่น ๆ จึงยกฐานให้สูงขึ้นจากพื้นประมาณ ๑-๑.๕๐ เมตร ร้านมีขนาดเพียงพอสำหรับนอนคนเดียว มีหลังคาสังกะสี ผนังทั้ง ๔ ด้าน ใช้ผ้าแปดดิบหรือจีวรเก่า ๆ ชิงแทนฝา เพื่อกันลมกันฝน และใช้มุ้งกลดกันยุง ภายในใช้เก็บบริขารที่จำเป็นของพระภิกษุสามเณร เช่น บาตร กลต เสื้อ ผ้าห่ม ตะเกียง เทียนไข หนังสือธรรมะ และของใช้ที่จำเป็นอื่น ๆ ด้านหัวนอนจะมีพระพุทธรูปหรือรูปครูบาอาจารย์ติดไว้ เพื่อกราบไหว้บูชาเป็นอนุสติและเป็นการกำลังใจในการบำเพ็ญภาวนา รอบ ๆ ร้านมีบริเวณพอเหมาะไม่กว้างจนเกินไป

ทางจงกรม

ทุก ๆ ร้านมีทางเดินจงกรมอย่างน้อย ๑ สาย อยู่ใกล้บริเวณและมักทำไว้ได้ร่มไม้ใหญ่ ทางจงกรมมีขนาดกว้างประมาณ ๑ เมตร ยาวประมาณ ๒๕-๓๐ ก้าวเดินปกติ ในยามค่ำคืนขณะเดินจงกรมจะใช้โคมเทียนจุดสว่างพอมองเห็นทางร้านเหล่านี้กระจายอยู่ทั่วบริเวณภายในวัด แต่ละร้านจะอยู่อย่างโดดเดี่ยว เพื่อให้มองไม่เห็นกัน ทางที่จะเข้าไปถึงร้านเป็นทางแคบ คดเคี้ยวเลี้ยวลด ซึ่งทำให้มองเห็นร้านได้ยาก พระเณรที่เข้าพักในร้าน จึงเหมือนเข้าไปอยู่อีกโลกหนึ่ง ท่ามกลางป่าลึกเพียงองค์เดียว อันเป็นโลกแห่งความสงบร่มเย็น ไกลจากเสียงรบกวนใด ๆ ทั้งปวง จึงสัปปายะสะดวกในการบำเพ็ญสมณธรรม

สำหรับกุฎีมีฝาผนังทำด้วยไม้ฉาบ มีประมาณ ๑๐ กว่าหลัง โดยมากเป็นกุฏิของพระเถระ ภิกษุสูงอายุ หรือกุฏิรวมของฆราวาสที่มาพักภาวนาชั่วคราวช่วงสั้น ๆ ซึ่งมีแนวเขตจัดแยกออกจากกัน ระหว่างพระภิกษุสามเณร ฆราวาสชายและหญิงอย่างเป็นระเบียบ

กิจวัตรพระเณร

ประจำวันก็คือ การนั่งสมาธิภาวนา เดินจงกรม เพื่อฝึกฝนสติปัญญา และชำระกิเลสตัวร้อนรุ่มกระวนกระวายอยู่ในจิตใจให้เหือดแห้งไป ดังนั้นโดยปกติพระภิกษุสามเณรในวัดจึงไม่รับกิจนิมนต์ไปฉันในที่ใด ๆ นอกวัด เพื่อให้มีเวลาอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ด้วยการบำเพ็ญเพียรภาวนาแต่เพียงอย่างเดียว

ในยามเช้ามีด พระภิกษุผู้มีหน้าที่จะจัดอาสนะหลวงตาด้วยความละเอียดปราณีตและเคารพ สถานที่สำหรับฉันยามเช้านั้น ช่วงเช้ามืดก่อนบิณฑบาต ทั้งพระและเณรต่างช่วยกันทำความสะอาด จัดอาสนะ กระโถน ขัดถูพื้นศาลาด้วยกาบมะพร้าว ปัดกวาดศาลาและบริเวณรอบ ๆ อย่างสามัคคีพร้อมเพรียง งานการทุกสิ่งทุกอย่างท่านจะพยายามทำอย่างขันแข็ง มีสติ และเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่ครูบาอาจารย์

ท่านสอนเน้นอยู่เสมอตลอดมา พอได้อรุณ วันใดที่ท้องฟ้าดูเป็นปกติ ไม่มีวีแววว่าฝนจะตก ท่านจะครองจีวรซ้อนสังฆาฏิ แล้วออกบิณฑบาตโดยพร้อมเพรียงกัน เดินมุ่งหน้าไปทางหมู่บ้านตาด ระยะทางไปกลับประมาณ ๓ กิโลเมตร ขากลับแวะรับบาตรจากญาติโยมที่มาจากในเมืองและต่างจังหวัดในบริเวณหน้าวัดอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อเสร็จจากบิณฑบาต พระเถระต่างช่วยกันจัดอาหารหวานคาวเป็นหมวดหมู่ใส่ถาดไว้ เพื่อให้ญาติโยมทั้งที่มาพักปฏิบัติธรรมและที่มาทำบุญตอนเช้าได้รับประทานหลังพระฉันแล้ว จากนั้นหลวงตาอนุโมทนาให้พร เมื่อพระให้พรเสร็จ พระเถระท่านจะพิจารณาอาหารในบาตรก่อนด้วย ปฏิสังขยา นิโสฯ เสร็จแล้วฉันในบาตรด้วยอาการสำรวม เจียบกริบ เหมือนไม่มีใครรับประทานอาหารอยู่ในบริเวณนั้น เสร็จการฉันเช้าแล้ว ผู้มาทำบุญเข้าพร้อมใจกันฟังเทศน์จากหลวงตา หลังฟังเทศน์เสร็จ ญาติโยมพากันกลับ สำหรับพระเถระต่างองค์ต่างกลับร้านปฏิบัติธรรม มีการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาตลอดวัน อาจมีการพักผ่อนบ้างแล้วแต่ความอุตสาหะพยายามของแต่ละองค์

ช่วงเวลาบ่ายโมง เป็นเวลาที่พระมาร่วมกันฉันน้ำร้อนน้ำปานะ ที่โรงไฟหรือโรงต้มน้ำร้อน แค่ช่วงเวลาสั้น ๆ สัก ๑๕-๓๐ นาที เป็นการพักผ่อนจากการภาวนา เสร็จจากนี้ก็แยกย้ายเข้าที่ภาวนาต่อ จนถึงในช่วงประมาณบ่าย ๓ โมง พระเถระพร้อมเพรียงกันออกมาทำข้อวัตรปิดกวาดร้านและบริเวณทางเดิน ตลอดถึงรอบศาลา จากนั้นขัดถูทำความสะอาดพื้นศาลา เติมน้ำล้างเท้าบริเวณรอบศาลา และในห้องน้ำห้องส้วมให้เต็ม

หลวงตา...พระเถระ หลวงตาท่านรักศิษย์พระเถระของท่านมาก ท่านพยายามรักษาสภาพวัดให้เหมาะสมสะดวกต่อการบำเพ็ญเพียรท่านไม่ให้พระเถระมีงานการอย่างอื่น ๆ ทำ อันทำให้ขัดต่องานจิตตภาวนาซึ่งเป็นงานหลัก ท่านทะนุถนอมศิษย์พระเถระไม่ให้มีมลทินไม่ให้ข้องแวะกับคนภายนอกโดยไม่จำเป็น วิฑูรย์ไม่ให้ฟัง หนังสือพิมพ์ไม่ให้อ่าน ไม่นำไฟฟ้าจากหมู่บ้านเข้าภายในวัด เครื่องใช้ไฟฟ้าจึงมีไม่ได้ จึงไม่เป็นข้อกัณฑ์และเป็นภาระเก็บรักษา หลวงตาท่านสอนเสมอว่า อย่าให้มีวัตถุหรุ ๆ หรา ๆ แต่จิตใจแห่งผาก ให้หรรษาด้วยคุณธรรมความดี วัตถุสิ่งของพอมิพออาศัยก็พอเพียงแล้ว คนเรา ร่างกายมันไม่ต้องการอะไรมากหรอก แต่หัวใจนี้มันไม่รู้จักพอ จึงทุกข์ร้อนกันทั่วแผ่นดิน เศรษฐีผู้มั่งคั่ง ๆ นั้นแหละ ตัวมหันตทุกข์ ถ้ามีธรรมในหัวใจบ้างแล้ว แม้จะจนอยู่บ้างก็พอเป็นพอไป คนเรามันทุกข์เพราะหัวใจไม่รู้จักพอต่างหาก ด้วยเหตุนี้หลวงตาท่านจึงสอนพระเถระเสมอ เรื่องความเรียบง่าย มักน้อยสันโดษ การใช้สอย จตุปัจจัยไทยทานที่ศรัทธาญาติโยมถวายมานั้น ให้ใช้ด้วยความประหยัด ตามเหตุผลความจำเป็นเท่านั้น

ทลวงตา...สอนลูกหลาน

อ่อนน้อม...ต่อครูอาจารย์

เวลาไปพบครูอาจารย์สถานที่ใด ให้ยกมือไหว้และทำความเคารพอย่างอ่อนน้อม ถ่อมตนจริง ๆ อย่าทำตัวแข็งกระด้างและเฉยเมยไป เหมือนความรู้วิชาของเราเกิดขึ้นมาจากดินจากหญ้า ไม่เกิดขึ้นมาจากความอุตสาหะพยายาม น้ำพักน้ำแรง ความเมตตา สงสารของครู ให้เราคิดถึงครูว่าเป็นผู้มีคุณค่าอยู่บนหัวใจของเรา หรืออยู่บนกระหม่อม จอมขวัญของเราเสมอ อย่าได้ลืม อย่าได้ลบหลู่ดูหมิ่น เราจะเป็นผู้เจริญในอนาคต ไม่อับเฉาเศร้าหมอง เวลาเราเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นครูอาจารย์คน ย่อมมีคนเคารพสนองตอบ ความดีของเรา

หนังสือ “ศาสนธรรมปลูกคนให้ตื่น” หน้า ๑๖๐
เทศน์ “โอวาทสำหรับนักเรียน นักศึกษา” (๑๔ มิ.ย. ๒๒)

ไหว้พระ....ก่อนนอน

นี้สอนให้บรรดาลูกหลานมีหลักใจ โดยอาศัยหลักธรรมเข้าเป็นเครื่องสนับสนุน เป็นเครื่องป้องกันตัว เป็นเครื่องรักษาตัว เป็นธรรมอบอุ้มใจ เวลาก่อนนอนอย่างน้อย ให้ไหว้พระ อธิปัสสั สวากขาโตฯ หรือ อรหังฯ สวากขาโตฯ สุปฏิปันโนฯ แล้วเวลา จะนอนให้ระลึกถึงคำบริกรรมภาวนา เพื่อให้เป็นพลังของจิต เช่น พุทโธ ๆ ๆ เป็นต้น เรานั่งภาวนาอย่างน้อยได้สักห้านาที ให้นั่งนึกอยู่กับ พุทโธ ๆ ๆ ที่นี้เวลานอนลงไปก็ให้นึก พุทโธ ๆ จนกระทั่งหลับ นี่จิตใจเราก็เข้มขึ้นเบิกบาน หลับฝันไปก็ไม่ฝันร้าย ฝันน่ากลัวต่าง ๆ จิตใจก็มีพลัง

หนังสือ “ศาสนธรรมปลูกคนให้ตื่น” หน้า ๑๖๙
เทศน์ “โอวาทสำหรับนักเรียน นักศึกษา” (๑๔ มิ.ย. ๒๒)

คนร่ำรวยมีเงินมีทองมากมาย จะมี“ความสุข”จริงหรือ ?

ถ้าสร้างตามกิเลสนี้ไม่มีคำว่าใครพอ มีมากเท่าไรยิ่งทุกข์มาก เราอย่าเข้าใจว่า มหาเศรษฐีมีความสุขทุกข์น้อยมีความสุขมาก นั่นแหละ มหันตทุกข์อยู่กับมหาเศรษฐี อยู่กับ ผู้มียศใหญ่ ๆ นั่นแหละ ยศ ลืมเนื้อลืมตัว มหาเศรษฐีลืมเนื้อลืมตัว ไม่ระลึก ถึงศีลถึงธรรม

ถ้าเป็นผู้ระลึกถึงศีลถึงธรรม มหาเศรษฐีก็เป็นสุข คนทุกข์ตะเข้ญใจก็เป็นสุข คนมียศมากยศน้อย ฐานะ สูงต่ำขนาดใด ถ้ามีธรรมแทรกอยู่แล้ว เป็นสุขด้วยกันทั้งนั้น ถ้าไม่มีธรรมแล้วหาวันยังคำตายทั้งเปล่า ๆ

เราจะไปเอาความสุขกับเงินกับทองกับข้าวกับของ กับยศศักดิ์บริษัทบริวารนี้ ตายทั้งเปล่า ๆ ไม่ได้แหละ ต้องหาจากความดี ความดีอยู่ที่ใจ ใจสะอาดแสวงหาความดี ย่อมได้ความดีมาครอง เมื่อได้ความดีมาครองแล้วย่อมมีความสุขความเย็นใจสบายใจ ไปภพใดชาติใดคนมีบุญย่อมไปสู่สถานที่ดี คดีที่เหมาะสมทั้งนั้นแหละ

ด้วยเหตุนี้ จึงพากันระลึกว่าความสุขไม่ว่าอยู่สถานที่ใด ไม่อยู่กับเงินกับทอง กับข้าวกับของ สิ่งเหล่านั้นเพียงอาศัยเขาชั่วคราวเวลาที่มีลมหายใจอยู่เท่านั้น พอสิ้น ลมหายใจแล้ว สิ่งเหล่านั้นกับเราก็หมดความหมายพร้อม ๆ กันไปทีเดียว ไม่มีอะไรมีความหมาย สิ่งที่มีความหมายอยู่เต็มหัวใจ ก็คือ บุญกับบาป

เทศน์วันทอดกฐิน ณ วัดชัยมงคล นครพนม

“กุสลาให้ตัวเอง” (๒๑ พ.ย. ๒๕๓๙)

ศาสนานี้เท่านั้น ผู้ทรงศาสนาเป็น“ผู้สิ้นกิเลส”

ศาสนาของพระพุทธเจ้าเป็นศาสนาที่ทรงมรรคทรงผล สอนตั้งแต่ขั้นธรรมดา จนถึงขั้นสุดยอด เป็นศาสนาของผู้สิ้นกิเลส ไม่ทำลายศาสนาใด

หนังสือ “ธรรมะชาวบ้าน”

คดียอบธรรมเทศนาของหลวงตาบัว

“คุณธรรม” นำ “ความรู้”

วิชาความรู้ที่ไม่มีเจ้าของคือ “ศีลธรรม” เป็นเครื่องคุ้มครองรักษาและปฏิบัติแล้ว จะไม่ได้เรื่องอะไรแหละ เรียนมามากมาน้อยมักเป็นเครื่องมือส่งเสริมในทางที่เสียหายไป เสียมากจนไม่อาจพรรณนานับอ่านได้ เราจึงอยากให้ลูกหลานทั้งหลายเป็นคนดีมีศีลธรรม ประจำตัวแต่ยังเล็กทั่วแผ่นดินไทยที่เป็นชาวพุทธ เพราะเราเป็นคนไทยด้วยกันทั้งประเทศ การแนะนำสั่งสอนก็สั่งสอนเพื่อโลกสงสารเพื่อบ้านเมืองของเรา เพราะฉะนั้นจึงอดวิตก วิจารณ์ไม่ได้ว่า ถ้ามีแต่ความรู้ทางโลกล้วน ๆ ไม่มีศีลธรรมเข้าเกี่ยวข้องเป็นภาคปฏิบัติ ติดแนบไปด้วยแล้ว มีทางเสียหายได้จริง ๆ นี่ชี้ที่น่าวิตกอยู่เรื่อยมา

ธรรมเจริญที่ไหนด่อมเป็นความสงบสุขคนเรา ถ้าโลกกิเลสเจริญที่ไหน หากความ สุขไม่ได้ มีแต่ความเป็นพินเป็นไฟไปตาม ๆ กัน ขอให้ลูกหลานทั้งหลายจำเอาไว้ในะ หลักวิชาที่เรียนมานี้เพื่อรักษาชาติบ้านเมืองของเรา รักษาตัวของเรา ครอบครัวเหี้ยเรือน ของเรา หลักวิชาเหล่านี้ไม่มีวิชาแขนงใดที่จะสอนให้ทำลายตัวของเราและสังคมประเทศ ชาติบ้านเมือง มีแต่หลักวิชาที่สั่งสอนให้ปฏิบัติรักษาและส่งเสริมตัวของเรา ครอบครัว ของเรา ตลอดสังคมชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองโดยทั่วหน้ากันเท่านั้น ไม่มีหลักวิชาใด ที่จะสอนให้ทำลาย

เป็นยังงี้เมืองไทยเราถึงหาความสงบสุขไม่เจอ ไปที่ไหนได้ยินแต่เรื่องความ ทุกข์เดือดร้อนทั่วดินแดน ในหนังสือพิมพ์ก็อ่านก็ดู หัวใจมีไม่คิดได้ยังงี้ เรื่องบอกว่า เป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ ฟังเรื่องต่าง ๆ แล้วไม่ได้มีแต่คนโง่ มักมีคนฉลาดในทาง ก่อความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้อื่น ฉลาดกินฉลาดโกงเต็มไปหมดแทรกอยู่นั้น โอ้โห ชาติจะหมดจริง ๆ แล้วเหวอ มันถึงมีแต่เรื่องพินเรื่องไฟเผาไหม้กันอย่างนี้ ทำให้อึดคิด ไม่ได้นะ เราก็ทำงานเพื่อชาติบ้านเมืองคนหนึ่งแทบเป็นแทบตายเรื่อยมา ใครที่ว่าทำ ประโยชน์แก่โลก ๆ โดยถ่ายเดียวนั้น มันฟังไม่สนิทใจนัก เมื่อไปเห็นและได้ยินความ ประพฤติการปฏิบัติที่เป็นพินเป็นไฟแก่กันแล้ว มันสลดหดหู่อย่างมาก

เรียนนี้ก็เรียนเพื่อความรู้ความฉลาดในการรักษาชาติบ้านเมืองนั่นเอง ไม่ใช่ เรียนเพื่อความรู้ความฉลาดที่จะทำลายชาติบ้านเมือง ความรู้ความฉลาดในตัวของเรา ขยายออกไป ๆ ใครก็มีแต่ความรู้ความฉลาดขยายออกไปเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชาติ

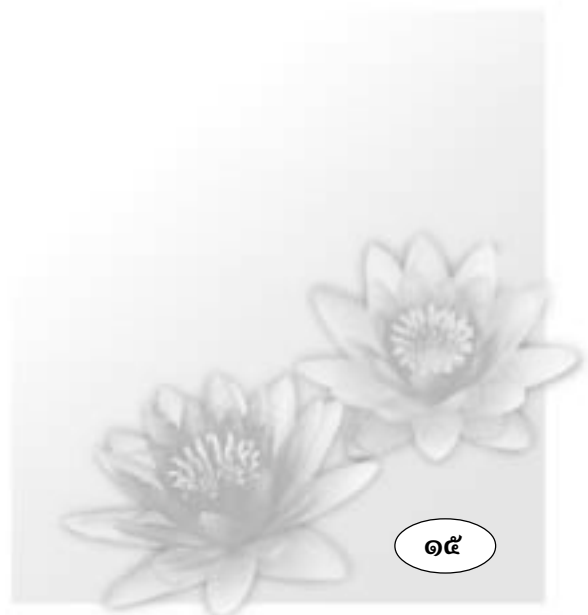

บ้านเมือง ทำไมบ้านเมืองจะเจริญไม่ได้ บ้านเขาก็เป็นบ้านคน บ้านเราก็เป็นบ้านคน เขาบำรุงรักษาเขาเจริญได้ บ้านเราบำรุงรักษาทำไมจะเจริญไม่ได้ ถ้าเราไม่ทำลายเสีย อย่างเดียวเท่านั้น อันนี้พากันจำเอาไปประพฤติปฏิบัติ

เราเป็นนักเรียนศึกษาเล่าเรียนให้เข้าอกเข้าใจ ให้เคารพครูเคารพอาจารย์ กลับไปบ้านไปเรือนเคารพพ่อเคารพแม่ เคารพวิทยุ ๑๐๐ ๑๐๐ เคารพคนเฒ่าคนแก่ เคารพท่านผู้มีบุญมีคุณ นักเรียนคนใดไม่เคารพครูเคารพอาจารย์เป็นต้น นักเรียนคนนั้นหาความเจริญไม่ได้ มีแต่ความฉิบหายป่นปี้นั่นแหละ ต้องมีความเคารพเป็นของ สำคัญมาก เพราะนี้ปราชญ์ทั้งหลายท่านเทิดทูนกันมากมานาน จงพากันรักษามรดกนี้ไว้ อย่าให้เสื่อมทรามและสูญหายไป

ครูก็มีความจงรักภักดีหรือมีความเมตตาสงสารแก่บรรดาศิษย์ และทำตัว เป็นแบบเป็นฉบับ คือเป็นแบบพิมพ์ที่ดี อย่าเหลวแหลกแหวกแนว ศิษย์มองดูหน้า ไม่ได้ ละอายอาจารย์ เพราะอาจารย์หน้าด้านอย่างนี้ อย่าให้มี หน้าด้านอะไร ก็ไม่รู้ ว่าผิดว่าถูก อยากทำอะไรก็ทำตะไปเลย ลูกศิษย์คนดีเขาก็ไม่ยอมมองหน้าซี เพราะ อาจารย์อายไม่เป็น อาจารย์หน้าด้านสันดานหยาบคาย หมดยางอาย อาจารย์แบบนั้นมี โหมดแฉนี้ อย่าให้มีนะ ถ้ามีแล้วเสร็จ ไปไม่รอด ต้องทำตัวให้เป็นแบบพิมพ์ที่ดี เด็กมองเห็นก็เคารพบูชากราบไหว้ได้สนิทใจและเคารพรัก

หนังสือ “มรดกล้ำค่าของชาวพุทธ” หน้า ๑๔๕
เทศน์ “หลักวิชาที่ปราศจากศีลธรรม” (๒๑ ก.ย. ๒๕๓๓)

ผู้นำพื้นฟูชาติสำคัญมาก

นี่เราก็เริ่มได้นายกา (พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร) เรียกว่าเป็นผู้นำ เพราะเรื่องผู้นำเป็นสำคัญมาก แม้แต่สัตว์ก็มีผู้นำไม่ว่าจะปราศจากผู้นำได้ สัตว์ก็มีผู้นำ มนุษย์ยังเป็นความจำเป็นต้องการผู้นำ แม้แต่ผู้นำชาติแล้วยังเป็นผู้นำในวงการต่าง ๆ จนกระทั่งถึงครอบครัวเหี้ยเรือน มีผู้นำ ๆ ตลอดเวลา ผู้นำจึงปราศจากไม่ได้

เพราะฉะนั้นจึงขอให้เชื่อผู้นำ คอยฟังเสียงผู้นำ ผู้นำทางโลก ผู้นำทางธรรม ผู้นำดีหรือไม่ดีให้พิจารณาสังเกตไปทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าไม่ดีตรงไหนให้เตือนกัน อย่าไปเตือนด้วยการถือการเตะการยันให้ล้มละลายไป ใช้ไม่ได้ เตือนเพื่อพุงกันนี้ถูกต้องทางด้านธรรมะให้คอยฟังเสียงธรรม ท่านว่ายังงี้ ๆ ให้ต่างคนต่างเดิน ทางบ้านเมืองเขาก็เดินตามเรื่องของบ้านเมือง ทางศาสนาก็เดินตามศาสนา

เราเป็นคนของชาติของศาสนา เราก็เดินตามทั้งทางบ้านเมือง เดินตามทั้งทางศาสนา เพื่อรวมตัวกันเข้าเป็นกำลังแห่งชาติไทยของเรา ต่างคนต่างชวนชวาย แล้วชาติไทยของเราจะค่อยฟื้นตัวขึ้นมา ๆ เป็นลำดับลำดับ แม้จะช้าก็ตาม ช้าด้วยการก้าวขึ้น อยู่เสมอจะขึ้นถึงได้ตามจุดหมายปลายทางที่เราต้องการ อย่าให้เป็นคนใจร้อนนักหนา เช่น ได้ผู้นำคนนี้มา ผู้นำคนนี้เขาก็ตั้งหน้าตั้งตาที่จะทำหน้าที่เต็มกำลังความสามารถต่อชาติบ้านเมืองของเรา ตักเตือนกันได้ เขายอมรับฟังคำตักเตือนจากพี่น้องชาวไทย เพราะเขาได้เป็นผู้นำมานี้เพราะกำลังความเชื่อถือ ความไว้วางใจของพี่น้องชาวไทยทั้งหลายหนุนเขาเมื่อเป็นเช่นนั้นเขาก็ต้องเห็นใจคนทั้งชาติ เขาจะพยายามปฏิบัติหน้าที่ของตนเต็มกำลังความสามารถ

เมื่อบอกพร้อมตรงไหนให้เตือนกัน ๆ เตือนเพื่อจะแก้ไขดัดแปลงขึ้นไปเรื่อย ๆ ไม่ใช่เตือนเพื่อเหยียบย่ำทำลาย แล้วเขาจะมีแก้ไขในการดำเนินงานต่อไป เอา หากว่ามีความจำเป็นดังที่กฎข้อบังคับในชาติของเราก็มี ชาติไหนก็มี ถึงคราวที่หมดเขตหมดสมัย เช่น นายกา คนนี้มีเวลาเท่าไรไป แล้วนายกา คนนี้เป็นผู้นำด้วยความราบรื่นดีงาม แม้จะช้าก็ช้าด้วยความราบรื่นดีงาม หากหมดเขตหมดสมัยแล้วให้คนไทยของเราทั่วประเทศนี้ รวมหัวกันยกบัตรให้เลย บัตรนี้เป็นบัตรเด็ดขาด บัตรเรียกว่า ดาบสองคม เราตัดออกเสีย

ดาบสองคมที่จะมาประหารชาติไทยของเรา ด้วยการหย่อนบัตรชู้ๆ ไม่มีเหตุมีผล นี่คือดาบที่จะมาตัดคอของเราและตัดคอของคนทั้งชาติให้จมไปเลย เราปิดออกบัตรประเภทนี้

บัตรประเภทที่จะส่งเสริมชาติไทยของเรา ให้เป็นบ้านเมืองที่ร่มเย็น คือว่าเราจะหย่อนบัตรลงให้ผู้ที่สามารถที่จะนำเราไป สำหรับคนไทยทั้งชาตินี้เท่านั้น แล้วมีเท่าไร เอ้าทุ่มกันลง บัตรนี้มีเท่าไรเป็นบัตรเด็ดขาด เป็นบัตรอำนาจเป็นบัตรอุ้มชาติไทยของเราได้โดยไม่ต้องสงสัย ให้ต่างคนต่างหย่อนบัตรลงในพรรคนี้จุดนี้ที่เราตายใจได้แล้ว แล้วอันนี้ก็จะขึ้นทันทีเป็นนายกฯ ขึ้นมาอีก เอา ทำงานต่อไปอีก งานเขาที่ทำมาแล้วยังไม่เสร็จ เขาก็สานต่อไปอีก แล้วเขาก็มีความคล่องตัวในการทำงานของเขาหนึ่ง แล้วมีกำลังใจหนึ่งที่จะยกชาติไทยของเรา

ที่นี้ทางศาสนาเราก็ต่างคนต่างชวนขายหามา ทางศาสนาก็จะคอยแนะอยู่เสมอการวิ่งเต้นชวนขายเพื่อบำรุงหรือเพื่อส่งเสริมชาติไทยของเรา ด้วยสมบัติที่จะเข้าสู่คลังหลวงเป็นจุดสำคัญ ทางศาสนาก็จะเตือนให้ต่างคนต่างหมนเข้ามา ทางชาติก็หมนเข้ามา ทางศาสนาก็หมนเข้ามา รวมแล้วเป็นจุดรวมของสมบัติที่จะเข้าสู่คลังหลวงคลังหลวงก็จะค่อยกระเดื่องขึ้นมาๆ นี้เรียกว่าผ่านไต้นะ จะช้าก็ตามจะเร็วก็ตามให้จำอุบายนี้ไว้ แล้วยังใจชาติไทยเราขึ้นได้ไม่สงสัย ถ้าพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงจากอันนี้ไปแล้วกลายเป็นเรื่องกิเลส บ้านเมืองจมเร็วที่สุดด้วยนะ ไม่ใช่จะช้านะ การล่มจมนี้รวดเร็วที่สุด ให้ระมัดระวังอันนี้ให้ดี

ถ้าสมมุติว่าเราขัดแย้งกับผู้นำเสียอย่างนี้ ประชาชนพอคนหนึ่งฮือขึ้นๆ ทำลายผู้นำของเรา ไอ้ที่เป็นพิษเป็นภัยมหาภัยมันคอยโอกาสอยู่แล้ว มันจะแทรกเข้ามาเวลานั้นตัดทางนี้ขาดสะบั้น มันจะทำงานเพื่อการก่อกวนการก่อกวนการรื้อการไถ เมืองไทยจมได้ไม่กี่วันละนะ ให้จำให้ดี อย่าให้พวกนี้มีโอกาสเข้ามากินดับกินปอดเรา ดังที่เคยเป็นมาและเป็นอยู่เวลานี้ไต้นะ วันนี้พูดเพียงเท่านี้ให้พี่น้องทั้งหลายเป็นข้อเตือนใจ ให้พากันคิดกันอ่านทุกคนๆ พากันเข้าใจมิใช่หรือที่พูดวันนี้ ให้ฟังอย่างถึงใจ นี่เป็นธรรมของศาสนา ถอดออกมาจากหัวใจนี้มาสอนพี่น้องทั้งหลาย เพื่อรู้ฟื้นชาติไทยของเราขึ้นด้วยความตื่นเนื้อตื่นตัวของเรา อย่าขัดอย่าแย้งศาสนา ให้ฟังให้ดี เอาละให้พร

เทศน์วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

รวมพลพี่นุงชาติไทย

เวลานี้ถ้าให้เหมาะจริง ๆ นะ กับชาติบ้านเมืองของเราที่กำลังอยู่ในภาวะคับขัน เช่นนี้ ควรจะตื่นเนื้อตื่นตัวกันทุกผู้ทุกคน พระที่เป็นหัวหน้าแห่งการตื่นเนื้อตื่นตัว และการนำชาติของเราให้พ้นจากความจำเป็น ดังที่เป็นอยู่เวลานี้ อันดับ ๑ นี้พูดตามเรื่องของ อรรถของธรรม ตามเรื่องของพ่อบ้านพ่อเมือง ตามเรื่องของผู้ปกครองประเทศชาติ บ้านเมือง ก็คือ วรราชการเป็นที่ ๑ เป็นผู้นำหน้าพี่น้องชาวไทยเรา ในการฟื้นฟูชาติไทย ของเรา ซึ่งกำลัง “จำเป็นมาก” อยู่ในเวลานี้

เพื่อพี่น้องชาวไทยทั้งหลายจะได้ดำเนินเดินตามหัวหน้า ซึ่งเป็นผู้นำ เป็น หน่วยงาน ๆ ๆ วรราชการต่าง ๆ จึงเป็นแกนนำอันสำคัญที่จะนำพี่น้องเรา คราวนี้เป็นคราว สำคัญมากทีเดียว ซึ่งพี่น้องชาวไทยเราต้องการหัวหน้าที่เป็นผู้นำที่ไว้วางใจเป็นที่ร่มเย็น เป็นที่อบอุ่นเป็นอย่างมากทีเดียว

ด้วยเหตุนี้ วรราชการของเราทุก ๆ วงการ ควรจะได้พิจารณาต่อชาติไทยของเรา เพราะเราเป็นหัวหน้า ไม่ว่าวรราชการใดเป็นหัวหน้า พี่น้องชาวไทยเราทั้งนั้น จึงขอให้ พวกที่เป็นหัวหน้าพาดำเนินโดยความ “เป็นสิริมงคล” เป็นที่ไว้วางใจ เป็นที่อบอุ่นแก่พี่น้อง ชาวไทยเรา เช่น การช่วยชาติอย่างนี้ ช่วยวิธีการใด จึงจะเป็นประโยชน์และได้ผล มากขึ้นเป็นลำดับเพื่อหนุนชาติไทยของเรา ก็ต้องขึ้นอยู่กับวรราชการซึ่งเป็นวงสำคัญ ๆ ด้วยกันทั้งนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตาสีตาสาซึ่งเขาอุตส่าห์พยายามชวนขวายอยู่ในเวลานี้มากนักะ ยิ่งกว่าวรราชการที่เป็นผู้นำตลอดไปเลย

วรราชการเป็นสำคัญมากที่สุดเป็นหัวใจของพี่น้องชาวไทย แล้วยังจะกระจายออกไปสู่โลกภายนอกออกไปให้เขาได้เห็นว้ เมืองไทยของเราเนี้ ผู้นำมีแต่ผู้ที่ดี มีแต่ผู้มีความรัก ความสงวนชาติของตน และอุตส่าห์พยายามพาพี่น้องชาวไทยชวนขวายกันทั่วหน้า จาก วรราชการหน่วยต่าง ๆ ตามแต่วรราชการใดจะออกความคิดความนึกที่เป็นประโยชน์แก่ ชาติไทยของเรา แล้วก็นำพี่น้องชาวไทยของเราไปตามจุด เป็นจุดเป็นหย่อม เป็นแห่ง ๆ ไป ตามที่เราเคยปฏิบัติมานี้ก็คือ นี่ผ่านมาแล้ว คราวนี้ก็ย้าเป็นครั้งที่สอง เราไม่ได้พูดว่า วรราชการไม่ได้เหลียวแลนะ หมายถึงว่า “หนุนกันขึ้นอีก” ในวาระต่อไป

คือครั้งแรกที่ทุกจังหวัดในประเทศไทยของเรา เราอยากพูดอย่างนั้นนะ มีพระราชการ
กั้นตั้งแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดลงมา ตลอดในจังหวัดนั้น ๆ ได้เป็นผู้นำออกหน้าออกตา
นิมนต์ อย่างเช่นหลวงตาเป็นต้น ไปเทศนาว่าการเพื่อรวบรวมผลประโยชน์รายได้เข้า
มาสู่คลังหลวงของเรา นี่ เรียกว่า เราพาดำเนินมาแล้วทั่วประเทศไทย นี่เป็นอันดับหรือ
เป็นวาระที่ถูกต้องแล้ว เป็นปฐมฤกษ์อันดีงาม

ต่อไปเราก็ควรจะขะมักเขม้นทำให้แน่นหนาแน่นคงยิ่งขึ้นโดยลำดับ ๆ ชาตินไทย
ของเราจะมีความมั่นคงแน่นหนายิ่งขึ้น ๆ จากความรักชาติและความสามัคคีของพี่น้อง
ชาวไทยทั่วหน้ากัน โดยมีทั้งศาสนาทั้งชาติ เรียกว่า “อัมชู” ทั้ง ๒ ด้านเลย ด้านซ้าย
ด้านขวา ด้านหนึ่งเป็นศาสนา ด้านหนึ่งเป็นทางบ้านเมือง ต่างคนต่างหนุนอย่างรีบ โดย
รอบด้านคือประชาชนพี่น้องชาวไทยทั่วประเทศ ต่างคนต่างหนุนกันด้วยความพร้อมเพรียง
สามัคคี ด้วยความเสียสละ ได้มากได้น้อย ต่างคนต่างตั้งตาหนุนกันเข้าในครั้งนี่ แล้ว
จะเป็นประวัติศาสตร์อันเป็นมงคลอย่างยิ่งต่อพี่น้องชาวไทยทั้งหลายด้วย ยังจะได้รับความ
ชมเชยจากชาวโลกทั้งหลาย ที่เขามีหุมีตา จดจ้องมองดูชาวไทยอยู่ด้วยความยิ้มแย้ม
แจ่มใสกับพี่น้องชาวไทยเราที่รักชาติและเสียสละมาก ๆ นี่ด้วย นี่เป็นมงคลแก่พี่น้อง
ชาวไทย

เราในฐานะที่เป็นครูเป็นอาจารย์ เพราะนำศาสนา ศาสนาก็หมายถึงองค์ศาสดา
พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ รวมทั้ง ๓ พระองค์เข้าไปนี้แล้วเรียกว่า “ศาสนา”
เต็มภูมิเลย นี่ได้นำศาสนามาสั่งสอนอบรมพี่น้องทั้งหลายเต็มกำลังความสามารถ จึง
ไม่มีอะไรที่เป็นพิษเป็นภัยจากการเทศนาว่าการของศาสนาและของธรรมที่แสดงออกไป
ผิดบอกว่าผิด ถูกบอกว่าถูก ตามหลักธรรมซึ่งไม่เอนเอียงกับสิ่งใดเลย ควรหนักก็หนัก
ควรเบาก็เบา ผิดบอกว่าผิด ถูกบอกว่าถูก ควรชมเชยก็ชมเชย ควรตักเตือนก็ตักเตือน
ติเตียนหรือดูว่ากล่าว ก็ต้องเป็นไปตามแถวของธรรมล้วน ๆ

นี่ก็ได้นำธรรมเหล่านี้มาประกาศอบรมพี่น้องทั้งหลายเรื่อยมา ด้วยความเสียสละ
ของหลวงตาเอง ไม่หวังอะไรทั้งนั้นในโลกนี้ หวังจะให้ชาติไทยของเรามีความเจริญ
รุ่งเรืองขึ้นด้วยความรักชาติและความสามัคคีทั่วหน้ากัน แล้วบริจาคสมบัติเงินทองที่
เป็นเครื่องหนุนส่วนบกพร่องนี้ให้สูงขึ้นเป็นลำดับลำดับ นี่เป็นสิริมงคลแก่ชาติไทยของเรา
เวลานี้กำลังเริ่มต้นเข้าอีกแล้ว

ทางชาติบ้านเมืองก็ได้ผู้นำที่สมบูรณ์แบบตามกฎหมายของบ้านเมือง ที่ปกครอง
ชาติของเรา ทางศาสนาก็ เราเป็นลูกชาวพุทธอยู่แล้ว เราก็ยังแน่นหนาแน่นคงเข้าไปทั้ง

๒ ด้าน คือ ด้านชาติก็ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่ชาติไทยของเรา ทางศาสนาก็แนะนำสั่งสอนทางด้านจิตใจให้รู้จักเหตุจักผล ผิดถูกดีชั่วประการต่าง ๆ ประกอบตลอดการประกอบหน้าที่ การงานให้เป็นไปด้วยอรรถด้วยธรรม เรียกว่ามีฝั่งมีฝามีขอบมีเขต บ้านเมืองเราก็จะเจริญรุ่งเรืองขึ้นไปเป็นลำดับ

พี่น้องทั้งหลายกรุณาได้นำธรรมเหล่านี้ไปปฏิบัติต่อตนเองทุกคน ๆ ๖๒ ล้านคนเป็นผู้มีธรรมเหล่านี้เข้าแนบอยู่กับจิตใจ แล้วเราก็จะมีความอบอุ่นเย็นใจ แล้วบ้านเมืองของเราก็จะมีความแน่นหนามั่นคงเจริญรุ่งเรืองไปโดยลำดับ

กรุณาจำธรรมนี้ไว้ว่า การดำเนินงานคราวนี้เป็นการดำเนินของชาติ ไม่ใช่ผู้หนึ่งผู้ใด จึงเป็นความจำเป็นกับหัวหน้าของชาติ คือวงราชการต่าง ๆ ควรจะได้เป็นผู้นำหน้าด้วยความเอาใจใส่แก่ชาติไทยของเราทั่วหน้ากัน ทางศาสนาก็เรียกได้ว่าเต็มเม็ดเต็มหน่วยเต็มกำลังความสามารถแล้วที่หลวงตาได้นำมาสั่งสอนพี่น้องทั้งหลาย จึงขอได้รวมธรรมที่ทั้งเป็นคตินิธรรม ทั้งเป็นธรรมล้วน ๆ ออกจากศาสนา ออกจากประชาชน มีวงราชการเป็นต้น ประพฤติตัวเป็นสิริมงคลก็เรียกเป็นที่ระลึกต่อไป

ทั้งธรรมด้วยก็เป็นที่ยึดของใจ ทั้งการดำเนินของชาติบ้านเมืองเราด้วยความรักชาติของตน มีวงราชการเป็นแนวหน้า ๆ แล้วบ้านเมืองของเราก็จะมีความเจริญรุ่งเรืองไปโดยลำดับ เราไม่อาจจะคิดว่า บ้านเมืองของเรานี้จะล่มจมด้วยความรักชาติ ความสามัคคีด้วยความเสียสละในคนทั้งชาติ มีวงราชการเป็นหัวหน้านี่ ใครพูดว่าจะทำให้เมืองไทยจมนี้ เราขอออกแนวรบเลย เอา จมก็จม แล้วเอาหลวงตาบัวลงทะเลก่อนใครนะ

หลวงตาบัวมาในนามพระพุทธเจ้า มาในนามพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาไม่เคยทำสัตว์ตัวใด บุคคลผู้ใด สัตว์กลุ่มใดให้มีความล่มจมฉิบหายไปเลย หลวงตาบัวได้นำธรรมของพระพุทธเจ้ามาอบรมสั่งสอนพี่น้องทั้งหลาย เพื่อการฟื้นฟูชาติไทยของเรานี้จะพาพี่น้องทั้งหลายล่มจม เอ้า หลวงตาบัวจะเป็นผู้ประกัน จะลงถ้าไปนรก หลวงตาบัวจะไปเป็นคนแรกทีเดียว พี่น้องทั้งหลายถ้าหากว่าจำเป็นจะลงก็ให้ลงที่หลัง เราจะลงก่อน

เรามั่นใจว่าศาสนานำโลกนี้โลกต้องเจริญรุ่งเรือง ชาติบ้านเมืองบวกันเข้าเป็น “กำลังใหญ่หลวง” ต้องแน่นหนามั่นคง ไม่มีทางคำว่าสงสัย จึงขอให้พี่น้องทั้งหลายได้ยึดคตินิธรรมเหล่านี้เอาไว้แล้ว ต่างคนต่างปฏิบัติต่อตัวเองดังที่ปฏิบัติมาเรียบร้อยดีแล้วนี้ถูกต้องแล้ว เสริมความถูกต้องดังมานี้ให้สูงส่งขึ้นไป วันนี้แสดงธรรมเพียงเท่านี้ขอความสวัสดีมีแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกันเทอญ.

เทศน์วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

บทเห่เรือสำราญชาติ

กาลวิฤทธิเกิดขึ้น
คุณพระคุ้มครองภัย
นบคุณแผ่นดินไทย
อวลงรุ่นอุ้นเกศเกล้า
นั้บกาลเนิ่นนานมา
ร้อนเชษฐาสุสานต์
วิฤทธิเป็นโอกาส
บุญไทยได้คน “เป็น”
เลิกเงินจวนหมดคลัง
หลายปีที่ท้องทั่ว
นาวาที่ตลาดล้า
ตั้งจิตบูชาไหว
นบพระศาสนา
อีกบรรพชนผอง
วาระพิสุทธิศรี
สินทรัพย์นับให้เห็น
ลำเรือเปรียบดั่งใจ
เสปียงเลี้ยงผู้คน
เรือไปซ้ายหรือขวา
สติเป็นหลักคำ
น้ำเชี่ยวคือกิเลส
ตั้งใจให้เรือคง
เมื่อเรือได้เทียบท่า
ด้วยกิจเสร็จดังหมาย
นบคุณรัตนตรัย
พระแก้ววิเศษสรรพ
พระสยามเทวาธิราช
อำรุงวงศ์จักรี

คราใด
ผ่านเหยา
ทันจิต
พระเจ้าปกสยามฯ
ไทยพ้นผ่านนาการณ
เวียนผันผ่านให้พบเห็น
คือบุญชาติได้ร่มเย็น
เช่นปัญหาพารอดตัว
ยังได้พระมหาบัว
รวมศรัทธามาสู่ไทย
เพียบเต็มลำด้วยน้ำใจ
แทนคุณไทยแผ่นดินทอง
โปรยปัญญาให้ไตร่ตรอง
ประคองชาติปราศทุกข์เงื้อม
หวังแต่นี้ได้ร่มเย็น
เน้นศรัทธาหาชน
ส่วนไม้พายเป็นกุศล
คือเงินทองกองเต็มลำ
มีปัญญาคอยจรรโลง
จิตช่วยย้าความมั่นคง
คอยสร้างเหตุให้ไหลหลง
จงรู้น้ำจึงจำพ่าย
จึงว่าพ้นอันตราย
เรือแห่งใจจึงสุขสันต์
ปราบเพทภัยสารพัน
บันดาลไทยให้สุขศรี
แผ่อำนาจบารมี
ทวีเนื่องเรื่องเจริญ ฯ

วัฒนธรรม บุญจับ : ประพันธ์

(กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร)